

Jumalateenistus Nõos P, 08.08.21 kell 11.00, 10. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: 1Ms 18:20–32; Hb 3:15–19

Jutlus: Mt 11:20–24

Laulud: 217 (1–4); 316 (1–5, 6); 319 (1–4); 273 (1–5)

Siis hakkas Jeesus hurjutama neid linnu, kus kõige rohkem oli sündinud tema vägevaid tegusid, et nad ei olnud meelt parandanud: „Häda sulle, Korasin! Häda sulle, Betsaida! Sest kui Tüüroses ja Siidonis oleksid sündinud need vägevad teod, mis teie juures on aset leidnud, küll nad oleksid ammuagi kotiriides ja tuhas meelt parandanud. Ometi ma ütlen teile: Tüürosel ja Siidoni on kohtupäeval hõlpsam põli kui teil! Ja sina, Kapernaum, kas sa arvad, et sind ülendatakse taevani? Ei, sind tõugatakse alla põrgusse, sest kui Soodomas oleksid sündinud need vägevad teod mis sinus, siis ta oleks püsinud tänini. Ometi ma ütlen teile: Soodomamaal on kohtupäeval hõlpsam põli kui sinul!”

Tänase jutluse tekst on lihtne ja esimesel kuulmisel meelde jääv: Jeesus võrdleb ühtesid paiku, täpsemalt neis valitsevat mentaliteeti, teistega. Ja võrdluse mõte seisneb selles, et mitte ükski paik ega selles paigas elavad inimesed pole teistest paremad üksnes seetõttu, et seal on varem juhtunud midagi head või halba.

Teisisõnu, kõik paigad ja inimesed on Jumala silmis ühesugused ning Jumala ja inimeste hea vahekord sõltub ainult sellest, kui palju inimene usub Jumalasse, UT kontekstis täpsemalt Jumala Pojasse Jeesus Kristusesse.

Linnade nimed, mida Jeesus siin nimetab on sümboli väärtusega. Alustan lõpust. Soodom ja Soodomamaa on ka meie aja religiooselt vähe haritud inimese jaoks kindlasti tuntud sümbol: toob nimelt meelde midagi seksuaalselt pahelist ja loomuvastast. Ja kindlasti teavad paljud dramaatilist lugu 1Ms 19:1–29, milles Jumal pahelised linnad Soodoma ja Gomorra hävitas ning Loti naine tardus seda vaatepilti nähes soolasambaks.

Ja ometi võrdleb Jeesus halva kuulsusega Soodomat Kapernaumaga, milles Jeesus tegi hulgaliselt imetegusid, linnaga, milles elasid jüngrid Peetrus ja Matteus ning milles Jeesus tükk aega peatus (või lausa elas).

Polnud ju Soodomas isegi kümnet Jumala silmis õiget inimest – lugesime seda kohta 1. Moosese raamatust altarist. Kapernaumas aga peatusid/elasid Jeesus ise ja tema jüngrid, mitmed sealsed inimesed said Jeesuse imetegude tõttu terveks, olid Jeesusele kindlasti tänulikud ja hakkasid temasse uskuma. Keegi Kapernaumas tõenäoliselt ei kavatsenud teha Jeesuse ega jüngritega selliseid asju, mida tahtsid Loti ja tema jumalike külalistega teha Soodoma elanikud.

Ja ometi on Jeesus Kapernauma elanike suhtes väga kriitiline. Miks?

Jääb mulje, et ükskõiksuse pärast Jumala ilmutuse suhtes.

On selge, et Soodoma elanikud eksisid Jumala vastu moraalselt. Moosese seaduse järgi ei tohi teisele inimesele, kelle hulka Moosese seadus loeb ka võõra, ilma põhjusega liiga teha, rääkimata tapmisest. Ka ei luba Moosese seadus samasooliste seksuaalsuhteid. Selle kõige vastu eksisid Soodoma linna elanikud.

Kuid Kapernauma linna elanikud eksisid Jumala vastu vaimulikult: nad ei tahtnud suuri imetegusid, mida Jeesus nende ees tegi, võtta Jumala tegudena. Ja isegi kui võtsid, siis distantseerusid nad neist ega tahtnud endale tunnistada, et need vägevad teod on tehtud nende usu kasvatamiseks Jumalasse. Teisisõnu, selleks, et nad pääseksid selle maailma kaduvusest igavesse Jumala riiki.

Selline moraal ja vaimulikkuse (võib-olla peaks ütlema õndsuse) konflikt on arvatavasti olnud kõigil aegadel ja on ka tänapäeval. Inimesed peavad nt kirikut moraaliasutuseks, sest nad on kuulnud, et kiriku arvates on paljud asjad, mida inimesed igapäevaelus teevad, nimetatud patuks. Sellepärast hoiavad nad kirikust pigem eemale: kes ikka tahaks end halvasti tunda, kui kuuleb Piiblist või jutlusest seda, mida teha ei tohi, kuid mida see kuulja just teinud on.

Kuid kirik pole moraal-, vaid õndsusasutus. Seal ei viibutata näppu inimeste eksimuste pärast, vaid pakutakse inimestele neist eksimustest päästet. Eelduseks on muidugi see, et kõik inimesed on pattu

teinud ja jäänud ilma Jumala kirkusest ehk auhiilgusest, nagu apostel Paulus ütleb Rm 3:23.

Ent on aru saada, et Kapernaumas oli olukord veelgi tõsisem. Inimesed teadsid ehk küll, et nad on patused, kuid neid ei huvitanud see eriti.

Mt 8:28–34 ning Mk ja Lk paralleelkohtades kõneldakse lugu, kuidas Jeesus ajab Galilea järve Kapernaumast teisel pool kaldal paikneval gadaralaste maal inimestest välja kurjad vaimud ja käsib neil minna seakarja sisse. Sealsed inimesed paluvad seda nähes Jeesusel nende paikkonnast lahkuda.

Selline reaktsioon pole veel nii hull. Inimesed nägid kurja vaimu väljaajamist pealt ja hakkasid kartma väge, mis selle esile kutsus. Sestap palusid nad Jeesust enda juurest lahkuda.

Kuid võib-olla Kapernaumas vaatasid inimesed pealt, kuidas Jeesus haigeid tervendas ja muid imetegusid tegi ning ütlesid üksteisele: nojah, oli kummaline küll, aga minu elu see ju lõpuks ei puuduta.

Sellise suhtumisega tuleb meelde kirjakoht Ilm 3:15j, kus Issand ütleb Laodikeia kogudusele: „Ma tean su tegusid, et sa ei ole külm ega kuum. Oh oleksid sa ometi külm või kuum! Aga nüüd, et sa oled leige ja mitte külm ega kuum, sülitan ma su välja oma suust.“

Külm võiks siin siis ehk käia nende inimeste kohta, kes Jumalast eemale hoiavad (võib-olla siis VT Soodoma moraalselt patused elanikud või eelkirjeldatud gadaralased, kes Jeesuse oma maalt minema ajasid). Kuum aga ehk siis nende kohta, kes Jumala sõna igatsevad ja Jeesuse järel käia tahavad (võib-olla siis Jeesuse jüngrid).

Leiged on aga need, kes ei tea, mida asjast arvata ja jäävad pigem äraootavale või ükskõiksele seisukohale.

Kuid nagu Jeesuse sõnadest meie kirjakohas kuuleme, on Soodoma elanikel, vaatamata nende ühele inimkultuuris suurema sümbolväärtusega patule, viimses kohtus siiski lootust. Sest nende patt oli vaid moraalne ja tuli eelkõige teadmatusest: nad ei teadnud, et Loti kolm külalist on inglid.

Kirjeldatud gadaralaste patt oli ehk kraad kangem, sest nemad ajasid Jumala Poja enda juurest ära. Kuid siiski ajendas neid selleks hirm pühaduse ees, mille tõttu nende moraalne rikutus eriti teravalt esile tõusis.

Kapernauma elanikud aga, kes võib-olla suplesid rahulolus, et nende juures elab ja tegutseb niisugune imetegija, ei vaevunud võtma asja isiklikult ega soovinud lõpuni mõelda, milleks see kõik siis nende kodukohas ikkagi toimub.

Kuid pöörakem tähelepanu ka kahele esimesele paikade võrdlusele meie kirjakohas, Korasini ja Betsaida võrdlusele Tüürose ja Siidoniga.

Peab ütlema, et Korasinist pole palju muud teada, kui et ta asus mõne kilomeetri kaugusel Kapernaumast. Piiblis temaga seotud sündmusi rohkem ei mainita.

Betsaidast, mis asus arvatavasti samuti Kapernauma lähedal järve ääres, on teada rohkem: sealt on Jh 1:44 järgi pärit Jeesuse jüngrid Peetrus, Andreas ja Filippus, seal tervendas Jeesus Mk 8:22–26 järgi pimedat ja toitis Lk 9:10–11 järgi seal lähedal 5000 meest.

Tüüros ja Siidon on aga iidset ja suured sadama- ja kaubalinnad Vahemere ääres, neist kõneldakse Piiblis väga palju. Need linnad on saanud sümboliks jumalavallatust toredusest ja enesekindlusest. Ka Issanda prohvetid hävitanud kuninganna Iisebel oli siidonlanna.

Ja ometi toob Jeesus Korasinile ja Betsaidale neid uhkeid ja enesekindlaid linnu eeskujuks. Arvatavasti jälle samal põhjusel, mis enne kirjeldatud: nende eksimus on vaid moraalne. Upsakus ja kõrkus, enese peale lootmine on muidugi kurjast, kuid see on ka väga lühinägelik käitumine. Tuleb meelde prohvet Jona loost tuttav Niineve linn, mis oli samuti uhke ja patune, kuid valmis Jona jutluse peale kohemaid meelt parandama.

Jeesus tahabki öelda, et Tüüros ja Siidongi oleksid prohveti või Jumala Poja jutluse peale meelt parandanud, kui nad oleksid seda kuulnud. Kuid Korasini ja Betsaida elanikud olid juba peaaegu ära harjunud, et nende juures elab suur imetegija, ega mõelnudki oma elu kuidagi muuta. Võib-olla selline au isegi tõstis nende enesehinnangut.

Võime siis eeltoodu kokku võtta nii: esiteks, Jumal ei taha, et inimesed oleksid eelkõige moraalsed, vaid et nad oleksid õndsad. Moraal on vaid vahend õndsuse saavutamiseks, sest inimese patune loomus ei taha muidu Jumalast midagi kuulda. Paulus ütleb Rm 7:9–11: „Mina elasin kunagi

Seaduseta, ent kui käsk tuli, siis virgus patt ellu, mina aga surin. Ja selgus, et seesama käsk, mis pidi olema mulle eluks, oli surmaks, sest patt, kasutades võimalust, eksitas mind käsu kaudu ning surmas mu käsu varal.“

Teiseks ei tohi Jumala ees olla ükskõikne, sest ükskõikset on raske päästa: tal on ükskõik, kas ta pääseb või hukkub, kas ta elab või sureb. Srk 2:13 öeldakse: „Häda ükskõiksele südamele! Et ta ei usu, siis teda ei kaitsta.“

Palugem Jumalalt Püha Vaimu, et ta ärataks meid üles ükskõiksuse unest, kuid juhataks meid meie moraalsetest eksimustest edasi tõe tundmise poole (1Tm 2:4).

Aamen.